

VOORTPLANTING VAN *BOTHROPS SCHLEGELII* (BERTHOLD, 1846) IN GEVANGENSCHAP.

Door: E.F. Jansen-Pezzano, Streng 22, 1738 CS
Waarland.

Inhoud: Inleiding - *Bothrops schlegelii* in het terrarium - Paring - De jongen - Konklusie
- Dankbetuiging - Literatuur.

INLEIDING

Er is slechts één soort bekend van deze groefkopadders. De grondkleur van *Bothrops schlegelii* is uiterst variabel: er zijn grasgroene exemplaren, olijfgroene met gele en rode vlekken, volledig gele en min of meer roodbruine. Bijzonder interessant is de kleur van de tong, die alleen bij de gele variëteit identiek is aan die van het lichaam; Bij alle andere variëteiten is de kleur van de tong altijd donker. Twee kleine "hoortjes" boven elk oog geven de slang een bijzonder agressief uiterlijk. *Bothrops schlegelii* kan 80 cm lang worden, waarbij de mannen kleiner blijven dan de vrouwen. Het gif is hemo- en neurotoxisch. De gif-tanden bij volwassen exemplaren kunnen 2 cm lang worden; vandaar dat deze slangen erg gevaarlijk worden geacht. Niettemin zijn erg weinig betenkend. Het verspreidingsgebied van *Bothrops schlegelii* loopt van zuid Mexico, Guatemala, El Salvador, Belize, Honduras, Nicaragua, Costa Rica, Panama, Colombia, Venezuela en Ecuador. Het woongebied van deze slangen, die het grootste deel van hun leven op de hoogste takken van de bomen doorbrengen, is tropisch regenwoud, cacao- en bananenplantages. In de natuur leeft deze slang hoofdzakelijk van muizen, boomkickers, vogels en kleine hagedissen; in het terrarium gedijt ze op een di-

eet van muizen.

BOTHROPS SCHLEGELII IN HET TERRARIUM

Ik kreeg het donkerrood gekleurde mannetje en het volledig gele vrouwtje in november 1979. Het waren beide volwassen exemplaren, afkomstig van een andere slangenhouder en gewend aan gevangenschap. De dieren hadden een terrarium van 60x60x110 cm (lxbxh) voorzien van enige stevige takken, die alleen werden gebruikt door het vrouwtje. Het mannetje gaf er de voorkeur aan op de bodem te liggen, die bedekt was met houtkrullen. Hij hield zich verborgen onder een stuk kurk. Een gewone lamp boven in het terrarium zorgde overdag voor een temperatuur van 27°C op de koudste plaats bij een kamertemperatuur van 20°C. 's Nachts kwam de temperatuur nooit onder de 15°C. Dit zijn waarden uit de winterperiode, 's zomers lagen die waarden veel hoger. Het terrarium stond dicht bij een venster, zodat de slangen volledig waren aangepast aan de nederlandse lichtcyclus.

Beide dieren aten regelmatig elke zeven tot tien dagen muizen, welke in de avond werden aangeboden, omdat de slangen dan aktiever waren. Een muis op de grond voor de man en één op de takken voor het vrouwtje. De reactie op de prooi was erg snel. Zij beten de muis en hielden hem in hun bek tot hij dood was. Als de slang de prooi liet vallen, betekende het, dat zij niet wilde eten.

PARING

Eind februari 1980 werd het mannetje rusteloos en at onregelmatig. 's Morgens vond ik hem in de takken vlakbij het vrouwtje. Ik heb nooit een copulatie gezien; ik denk dat dit 's nachts of vroeg in de morgen gebeurt. Op 20 maart weigerde het vrouw-

tje haar muis en van die dag af aksepteerde zij geen voedsel meer. Ter ondersteuning sproeide ik haar twee maal per week met water met multivita-mine, waarvan zij regelmatig dronk. Gedurende deze periode was het mannetje vaak bij haar in haar buurt en was hij ook overdag vaak actief. Om te voorkomen, dat hij het vrouwtje verstoorde, zette ik het mannetje op 15 april in een ander terrarium. Na zeventig dagen vasten aksepteerde hij weer een muis en kwam weer tot rust. Gedurende de zwangerschap was het vrouwtje erg rustig, vaak kwam ze 's avonds omlaag om te drinken. Eind juli werd ze onrustig en het was tamelijk riskant om in het terrarium te werken, omdat ze zonder waarschuwing vooraf toesloeg. Soms liet ze, voor ze toesloeg, haar volledig opgerichte giftanden zien, klaar om onmiddellijk toe te slaan.

DE JONGEN

Op 13 augustus om 3 uur 's middags begon de beval-ling. De kleintjes vielen omlaag en braken de vlie-zen en binnen een paar sekonden klommen zij om-hoog naar dezelfde warme plek, waar de moeder lag. Uiteindelijk had ik 's avonds twaalf gele en negen groene; één ervan was niet volledig ontwikkeld en daarom afgemaakt. De jongen waren 10-15 cm lang met een gewicht van ongeveer 1-1½ g - erg kleine slangetjes!! Nog op de dag van de bevalling at de moeder al twee muizen. Alle kleine *Bothrops schle-gelii* werden in een ander terrarium met een tempe-ratuur van 25°C overgezet. Het meest dringende pro-bleem was de relatieve luchtvochtigheid, omdat de vochtigheid na enige uren zo laag was (60%), dat het vel van de slangetjes begon te rimpelen. Het probleem werd opgelost door de dieren drie maal daags te besproeien met een mengsel van water en vitamine. De vitaminen werden toegevoegd, omdat de jongen vaak de druppels op hun eigen lijf drinken.

Dit was een goede methode om de slangetjes door de eerste periode van hun leven te krijgen. Het terrarium van de kleine *Bothrops schlegelii* werd erg schoon gehouden door het terrarium elke dag met water en zeep te reinigen. De slangetjes werden daarbij niet gestoord omdat alle takken waarop zij lagen uit het terrarium werden gehaald. Na de eerste vervelling na ongeveer tien dagen werden de jongen apart gezet om het voeren te vergemakkelijken. Maar wat moet je zulke kleine dieren geven? Eerst zocht ik naar hagedissen, maar ik kon alleen grote hagedissen krijgen en ik was bang, dat ik de slangetjes zou besmetten met de parasieten van hagedissen. Het antwoord kwam van een andere terrariaan: pootjes van jonge muisjes. Dus begonnen we met de pootjes. Omdat ze weigerden zelfstandig te eten werden ze gedwangvoerd. Op de muispootjes werden een paar druppels multivitaminen gesprenkeld. Na ongeveer drie maanden dwangvoeding waren de slangetjes groot genoeg om pasgeboren muisjes te eten. Elk muisje werd met een pincet opgepakt en de slang werd geïrriteerd door tegen kop en staart te tikken met het muisje. Zodra de slang had gebeten (en het allerbelangrijkste, de prooi in zijn bek hield) moesten wij doodstil blijven staan, omdat de geringste beweging de slang kon storen, waardoor de prooi werd uitgespuugd. Deze methode was zeer tijdrovend, maar gaf de beste resultaten. Ondertussen gingen enige kleintjes naar andere slangenbezitters wat veel werk scheelde. Van de ene dag op de andere begonnen de slangen uit zichzelf eendagsmuisjes te eten. De kleine *Bothrops schlegelii* die later werden geboren en ook die van andere ouderdieren werden bij wijze van proef gevoerd met kleine hagedissen, kleine *Hyla cinerea* en muizepootjes. De beste resultaten werden verkregen door het voeren van muizepootjes.

Fig. 1. *Bothrops schlegelii*. Foto: L. Pezzano-Jansen.

Fig. 2. *Bothrops schlegelii*. Foto: C.A.P. van Riel.

DANKBETUIGING

Dank aan de heer C.A.P. van Riel voor zijn waardevolle tips.

LITERATUUR

- Antonio, Frederick B., 1980. Mating Behavior and Reproduction of the Eyelash Viper (*Bothrops schlegeli*) in Captivity. *Herpetologica*, Vol. 36 (3): 231-233.
- Montilla, F. Sander, 1965. Manual de las Serpientes Ponzonosas de Venezuela. Editora Gema.
- Roze, Janis A., 1970. Ciencia y fantasia sobre las Serpientes de Venezuela. Fondo de Cultura Cientifica, Caracas.
- Trutnau, Ludwig, 1981. Schlangen im Terrarium II: Giftschlangen. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart. Pp. 1-200.
- United States Department of the Navy, Bureau of Medicine and Surgery, 1968. Poisonous Snakes of the World. Navmed P-5099. U.S. Government Printing Office, Washington D.C. Pp. I-VIII, 1-212.